

GEORG BRANDES
TALER

K

KØBENHAVNS KOMMUNES
BIBLIOTEKER
FAGSALG 6
Kultorvet 2
1175 København K
Tel. 33 93 60 60

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXX

Taler

ved de Danskes Fest i London (Grand Hotel, 6. December 1913).

I

Tale for Danmark.

For Dem, som lever her i Verdens mægtigste Land, faar Ordet *Danmark* en Klang, som det ikke let faar for dem, der lever i Landet og stadigt har det for Øje.

Afstanden forklarer, Savnet forklarer.

Men Kærligheden til Danmark beroer dog ikke paa Afstand og Savn. Naar alle Danske elsker Danmarks Natur saa højt, dens Luft og Duft, dens Bølgelinjer, dens Farvespil paa Strand og Skyer, i Skov og ved Sund, saa er det fordi dette er den Natur, vi forstaar. Man kan ikke ret elske, hvad man ikke forstaar.

Jeg sad en Dag med J. P. Jacobsen i Tirol; begge var vi fortabte i Skuet af et svimlende højt Bjerg, hvis mod os vendte Sider var bevoxet med skiftende Væxter helt op til Snelinjen. Jacobsen udbrød:

»Og saa forstaar man dog i Grunden ikke det ringeste af saadant et Bjerg. Man maatte have Aar til at leve sig sammen med det. Han havde Ret. Vi forstaar i Grunden alene den Natur, hvori vi er voxede op. Og vi elsker den, fordi vi forstaar den. Dens Pulsslæg stemmer med vort.

Vi elsker dernæst Danmark, fordi dets Existens er saa truet. Vi har en Følelse for Landet, der er beslægtet med den, vi nærer for et os nødvendigt Væsen, hvis Liv trues af en Fare eller en Sygdom.

Der er noget smukt og uskyldigt i, at den dybeste Partispaltning i Danmark er den: Medens begge Partier vil bevare Landets Uafhængighed, ser det ene Parti Frelsen i Rustninger, skønt det véd, at Landet aldrig kan overvinde en Stormagt, medens det andet Parti frygter, at man ved krigersk Holdning netop sætter Landets Uafhængighed paa Spil, har Medfølelse med Menigmands Stønnen under det haarde Tryk, Krigsfrygten medfører, og fremfor Alt vil varetage Landets fredelige Interesser.

Vi lever jo i en halvt vanvittig Tilstand i Europa nu, i stadige Krige og Krigsrustninger. Benjamin Franklin har digtet en lille Historie om en ung Engel, hvem en ældre Engel tager med sig for at vise den Jorden; de kommer til Martinique, hvor de overværer et frygteligt Slag. Men, siger den yngre Engel, dette er jo ikke Jorden; det er Helvede. Nej, svarer den ældre Engel: I Helvede skyder Djævelene ikke paa hverandre indbyrdes.

Under saa uregelrette Forhold lægger hvert af vore Partier paa sin Vis sin Kærlighed til Danmark for Dagen.

Vi elsker Danmark som vor Moder, altsaa med en Kærlighed, der ikke behøver at give Grunde. Men skulde vi alligevel anføre en, kunde vi sige: Vi elsker Danmark for dets forholdsvis høje Kultur- og Udviklingsstrin. Det er vel bekendt, at dansk Landbrug og dansk Industri i vore Dage staar højt. Det er overraskende, saa megen dansk Hjerne-kraft det lille Land exporterer. Store Handelsforetagender er satte i Gang fra Danmark. I Kunst, Literatur og Musik staar vi i Øjeblikket ikke udprægede i Europas Bevidsthed. Alle kender dog Thorvaldsens og H. C. Andersens Navne. Og glem saa heller ikke, hvor meget de Løver, der staar i det danske Vaaben har havt at kæmpe mod. Først den nationale Brilleslange, Misundelsen, der spejder efter Fejl og Mangler, saa længe det gaar godt. Saa den nationale Klapperslange — nogle udtaler det Klafferslange — Skadefryden, saa snart det gaar galt. Endelig Aaret rundt, baade naar det gaar godt og naar det gaar galt, den nationale Midgaardsorm, Vrøvlet.

Læg saa ogsaa Mærke til, hvor mange der paa Grund af Sprogets Ubekendthed ikke kan naa frem til Anerkendelse, f. Ex. den Flok af udmærkede lyriske Digttere, sande Kunstnere, undertiden store Kunstnere, som Danmark ejer. Ikke et Menneske i England kender naturligvis Sophus Michaëlis' Navn. Og dog har disse Digttere, af vort Sprog med dets Millioner af klangløse E-Lyd formet en Lyrik, der hverken

staar tilbage for den italienske eller den svenske, ja klinger nok saa smukt som begge disse.

Sammenlign Danmark med andre Lande, og De vil finde, at selv for de største har Landet visse Fortrin. Hvad er vi i Omfang mod *Rusland*! Men vor Regering fører ikke Krig mod Landets Ungdom. Medens den russiske Regering fængsler unge Entusiaster i Titusindvis, og klynger dem op i Tusindvis, lader vi Enhver tænke som han vil. Har vi ikke Russernes Magt, saa har vi heller ikke deres tykke Uvidenhed, deres plumpe Barbari.

Da i *Finland* Kvinderne kom ind i Landdagen, deklamerede den først valgte Kvinde imod, at en ung nøgen Kvindeskikkelse, der forestillede Helsingfors, var bleven stillet op i et Springvand paa et Torv: I Danmark betragtes det som saa naturligt, at en Statue er nøgen, at end ikke den mest Ulærde, end ikke den Dummeste, tager Forargelse deraf. Der er gammel kunstnerisk Kultur i Folket.

Se til *England*, som vi skylder saa uendelig meget. Det har Farmere, men det har ingen Bønder. Eller iagttag dets Kvinders politiske Fanatisme i Anledning af Stemmeretten. Vor sunde Fornuft har gjort sligt umuligt. Vi, som Nordmændene, giver Kvinderne Stemmeret, og Ingen misbruger den.

Tyskerne overgaar os ofte ved Dygtighed og Flid. Men vi har hos os intet Kastevæsen, intet Militæraristokrati. Vi har kun en lille Hær. Men naar Tyskland har saa vældig en Krigsmagt tillands og tilvands, er der Grund til at spørge, om det er Tyskland, der har Krigsmagten, eller Krigsmagten, som har Tyskland.

Ogsaa for *Frankrig* har vi Fortrin. I Frederik Poulsens *Under Hellenernes Himmel* lever Hovedpersonen i Athen i fransk Selskab. Den franske Gesandts Frue dér er meget overrasket over hvad hun hører om, hvorledes det fri Samliv mellem Ugifte af de to Køn kan finde Sted i Danmark uden Anstød. Og Forfatteren fremhæver med Rette dette Forhold hos os som et Udtryk for Kultur. I Frankrig betragtes et saadant Samliv som umuligt. Da den tidligere Justitsministers Hustru, Fru Cruppi, begyndte at stifte *kvindelige* Studenterforeninger i Frankrig, spurgte jeg hende, hvorfor de unge Piger ikke simpelthen kunde gaa ind i de unge Mænds Foreninger. Det betragtedes, ogsaa af hende, som aldeles umuligt. — Vi har om ikke netop koldere Blod, dog større Tillid til Friheden og større Tillid til Mændenes Holdning som til Kvindernes Tilbageholdenhed.

Denne Tillid er en Kulturblostm.

Der er, med andre Ord, ved Siden af adskilligt, som er ringe, meget, som er ypperligt i Danmark. Og dette lover godt for Fremtiden. Det er mit Haab, at dansk Civilisation vil kunne udvikle sig til noget enestaaende Fint og Udsøgt, saa det engang vil blive en Distinktion at være dansk.

Husk, vi har Aarhundreder, ja Aartusinder for os. Se hen til de

to sidste Hundredaars Fremskridt. Vor Civilisation er kun lige grundlagt, men vist godt grundlagt. Nu kan og vil den voxe.

Det er sandt, at vi er saare faa. Men derfor kan vi blive baade stærke og fine.